„ЗАСТАВА“ излази редовно средом петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 159. У Новом Саду у петак 17. (29.) октобра 1886. ГОДИНА XXI.

НА ПРАГУ НАРОДНО-ЦРКВЕНОГ САБОРА.

Сазив нашег народно-црквеног сабора као да ће нас затећи изненада. Истина, да су до сада макар седам пута јављали из Будимпеште и Карловаца дан сазива сабора, па увек не би ништа. Таква политика и јесте најзгоднија да омане човека. Обманут свет чита осми пут, да ће сабор бити тога и тога, па не верује; као вели: то је стара песма. Кад оно, вест се покаже истинита, и онда наступа највеће изненађење.

Не би било добро, да нас догађаји затекну изненада. Ако се потврди полузванична вест, да ће се сабор састати 22. октобра, онда нас од сабора деле само неколико дана. А ако се то деси, онда можемо смело рећи: вити ће знати посланици, како мисли народ, нит народ, како мисле његови посланици.

Ми нисмо никад завијали, никад бегали од отворене речи, па ту отворену реч подижемо и сад. Наши посланици осим двојице-тројице били су изабрани на темељу загребачког и сомборског програма. А у II. тачци сомборских одлука пише ово:

„Посланици ће настати, да се свака повреда автономије, па и повреда права на слободан избор митрополита отклони.“

Јасно је, шта се овде каже. Са именовањем Германа Анђелића за патријара повређена је наша автономија, а ко тражи, да се та повреда отклони, тражи, да се отклони — Герман.

Саборска већина упутила је на Њег. Величанство, владара, писмено, тако звану адресу, у којој вели:

Овакав начин постављања митрополита у нашој цркви (именовање) не одговара пре свега самим црквеним установама нашим, а не одговара ни стародревном праву нашег народа . . . Начин овај постављања митрополита, који је нашем народно-црквеном животу стран, проузроковао је неред и растројство у нашој цркви . . . Ове жалосне последице морале су у толико пре наступити, што је на чело цркве дошла личност, чије становиште према нашој народно-црквеној автономији стоји у отвореној опреци са становиштем самих државних закона. Код нас се данас створило такво стање, које највећом опасношћу прети и цркви и народу. . . У оваким околностима овај сабор није у стању по цркву и народ поспешно делати. . . Нека Ваше царско и апостолско Величанство изволи наредити . . . да се именовањем митрополита патријара суспендовано право српског народа на слободан избор митрополита патријара успостави“.

И ово је јасно речено. Ту се каже: наше је право повређено; Герман Анђелић није законити патријар; он је човек зао; с њим се радити не може; нека се дакле скине. То се каже, а и истина је, јер ту реч није сабор први изрекао, та је реч извађена из уста и из душе — народа.

Сад се сабор опет састаје, сад треба да дође одговор на саборску молбу, сад треба да се повреда автономије отклони. Но шта онда, ако се не испуне молбе и наде српског народа?

То изгледа јасно. Посланици народни рекоше владару; да они под Германом успешно радити не могу; рекоше, да је Герман незаконит, да га ми као законитог не признајемо, и да он кочи точак сваком раду. Кад би сад ти исти посланици почели да раде под Германом, онда би се казало: лагали су онда, кад оно рекоше, да успешно радити не могу; јер ни један паметан човек неће безуспешно радити. Кад би се они упустили у рад под Германом, онда би се казало: „Почели су не што, па се са пола пута вратили, почели су, па су упустили; цифрали су се, али су признали на послетку наименованог патријара. С тим би ми обрукали не само себе, но би отештали посао и нашој деци, јер би њима једном рекли: „Ваши су оцеви у ствари признали и радили с наименованим патријаром, па кад су они могли, можете и ви“ Ми одиста верујемо у речи сабора, да је Герман препрека сваком успешном раду, па не видимо памети у томе, да пристанемо на ту препреку, зато, што би нам дали можда неку мрвицу. Кругна је ствар на коцки: једно од највећих права српског народа, избор патријарха митрополита, а то сеправо не напушта за тањир сочива.

Данас је дошла ствар дотле, да усред суднице довикује државни тужилац: „Све једно је Србима, а био им патријар А или Б., овај или онај.“ Сабор мора одговорити на то питање: јели нами Србима одиста све једно; а ако стане с Германом и под Германом радити, с тим ће га признати.

На завршетку још једну реч Саборски посланици изабрани су свуда огромном већином народа. Они су говорили у име народа, те изрекоше крупну реч. Ако сад ту реч погазе, онда су обрукали не само себе, него и народ. А то не сме нико учинити, коме је мио свој образ и образ народа. Нека дакле сабор одржи реч; то сваки син овог народа може с правом од посланика тражити. Ето, тако ми мислисмо пре, тако мислимо и сад.

ПОЛИТИЧКО ВЈЕРУЈУ.

XII.

(Питање о лебу.)

Лепо је то кад се каже: „хоћемо да будемо слободни грађани“. Држава нек нам даде права, да бирамо посланика, да уређујемо у општини, да водимо надзор о томе, како се с нами управља, шта се чини с нашим новцима и т. д. и т. д.“ Само је зло то, што ће и онда још важити она наша српска пословица: „Сирома човек, готов ђаво.“

Сваки зна како је то, кад дођу код нас избори. Да је по срцу, да је по души, сви би ми на једну страну; та браћа смо, пећепици смо, једна нас болест тишти. Мало је несретника, који би се братства одвојили. Е, ал има ту друга мука; пита се: „ко сме?“ А не смеју многи. Овај је дужан порезе, па стрепи од егзекуције; онај има неку другу муку; сирома је; зависан је. Још кад му попрете, заплаше га, онда не тражи хасне од његовог грађанског права. Срећа је још, те има свести, има куражи, има пожртвовања у нашег народа, те многи зависни људи веле: „Није вајде, злу се морамо одупрети, па како било“. Да тога нема, ми би могли слободно да скрстимо руке и рекнемо: „Ево главе; па је сеци, ако ти се мили“. Из овога се види, да ако човек није осигуран; ако га је притисла немаштина, ако нема хлеба, слободе му онда мало вреде.

Напослетку ми тражимо слободе за то, да дођемо лакше до хлеба. Тражимо слободе, да бирамо згодну управу, која ће да нам олакша; тражимо слободе, да водимо надзор о томе, куда се девају народни новци, јер неситом никад не надава. Не тражи народ слободе, да буде не знам банов слободњак, него да се њоме чува и брани, па и — нарани.

Е, ал овде се разилазе људи у схватању. Има неки, па кажу: „ово је претерано“. Има их, који кажу: „Доста је, кад држава даде неком политичка права; даде му слободу избора; постави му жандаре да га чувају, брани га од пустахија, а како ће који доћи до хлеба, то се државе не тиче. Нек сваки тече како може, једном је широко поље, ка и другом“.

Сваки зна, да и наша влада овако мисли; сваки зна, да код нас држава не пита: хоћел њени држављани имати хлеба или не. Она оставља нек иде како иде; пере руке као оно Пилат, па вели: ја се не мешам. Овакав посао највећма годи Чивутима, па они и доказују, да држава треба да је задовољна само ако цвета радиност, ако се сеје и копа, шије и тргује, јер онда цвета благостање, ал како је то благостање подељено, то се бајаги државе не тиче. Држава бајаги нема да се брине о томе, нити је њено да лупа главу: можел у држави радник поштено живити, или кукавац поред свед рада пропада.

Ја мислим, да ово овако не ваља, и да то не може дуго трајати. Нећу да пишем баш ни речи о томе, зашто мисле велики научењаци, да то нити је право, нити добро, јер шта ми вреди дугачак научан разговор, кад ето могу пружити прстом па казати: „Ко има очи, нека види“.

И ја пружам прст!

Пружам прст на највећи део нашег становништва, на ратаре. На страну љењивце; на страну распикуће. Пружам прстом на онај вредан, поштен, скроман део нашег ратарства, који ето ради и — пропада. И све је теже ратару живити, и дуг на његовом имању све је већи . . . а она њива натопљена ратарским знојем прелази у руке Чивута; прелази у руке оних, који нити ору, нит копају. И сваким даном је све горе; а држава се не меша; њено је начело: „нек иде како иде“. Сме ли то бити! Може ли то бити! Сме и може, али дуго неће. Ако се држава што скорије не умеша; ако не каже: Ја сам дужна, да се бринем о томе, да земљерадник који плаћа порезу, који живи од те земље, не остане бескућник, го, без земље и њиве, онда ће се излећи још већа, страшнија, ужаснија неправда, него данас што је, и онда тешко и народу ал тешко и држави.

И опет пружам прст!

Пружам прст на наше занатлијство! На страну љењивце, на страну распикуће. Пружам прстом на онај вредан, поштен, скроман део нашег занатлијства, који ради и пропада. И све је теже занатлији живити, а ако држава не рекне што скорије: „Моја је света дужност, да се бринем око тога, да ови људи крај свога рада могу и живити“, онда ће наше занатлијство, које се већ душом бори, да издане. И онда тешко занатлијству, ал тешко и држави.

И опет пружам прст!

Пружам прст на наше трговце. На страну љењивце; на страру распикуће. Пружам прстом на наше вредне, скромне поштене трговце, који раде и пропадају. И овде се најбоље види сва гроза државног — немешања. Многи, нарочито они са малим капиталом, пропадају баш зато, што су поштени. Од рада се све то теже живи. Непоштена утакмица, дивља грабеж, чивутско банкротирање не да малом трговцу да се одржи. Још мало овако, па ће све трговине прећи у руке Чивута.

И још их увек има, који вичу на сва уста: „Држава нек се не меша. Нек остави да иде како иде. Доста је, ако цвета радиност и благостање, а како је то расподељено, то се државе не тиче“. Да ће по овој чивутској школи за 10—20 година народ радити још више но данас, то је истина; да ће богатство бити велико и то је истина, ал да ће сво то богатство прећи у руке неколко хиљада Чивута, а народ остати гладан бескућник, то је — најистинитије.

Је ли право да то тако буде! И зато ли ми основасмо државу, да се ње ово ништа не тиче?! Није нужда да говорим,

ЛИСТАК.

КАЛУЂЕРИ НЕКАД И — САД.*)

I.

Много сте нас пута нападали, штовани г. уредниче. Имали сте обично право, али кадшто учинисте нам криво у тежњи за бољим. Калуђер сам из убеђења и — по несрећи. Нисам од гарде „трбушара“. Жеђ за масним залогајем не доведе ме амо. Рахатан живот нигда ми не годи. Стар сам већем и слаб. Скорим ћу и богу на истину. Нит ћу лагати себе, нит варати свет. Богу праведноме мирно ћу приступити, јер ми је савест чиста. Но био сам негда и ја млад и чио. Добро ми се дело милило. Срамоту сам мрзио. Преварке познавао нисам. Но нашто дуљит' разговора?!.. Свршио сам школе богословске. Требао сам се женити. Добио сам анђела од жене. Родила ми чедо мушко — но после порођаја ограби ми ју немилосрдна смрт. И детету не би суђено, да матер дуго преживи. Остао сам саморан, несретан, пренесретан. Залуду ми бејаше љубав мојих парохијана. Дубока туга воле самоћу. Несрећа друштва не тражи. Светски бујан живот више ми годио није. Реших се послужити у миру богу и народу и обукох — рухо калуђерско. „Тужног“ а „писменог“ пришелца није „братија“ волела. Много сам патио. Горко сам страдао. Тешила ме је нада на бољу будућност. Нисам их за то кореo ни мрзио. Та они су од мене несретнији били — јер душу им дављаше страшно незнање. У својој несрећи жалио сам их и поучавао. Глупост и незнање тешко је и несретно бреме.

Постао сам најзад „игуманом“ и патњи мојој дође крај. Радио сам, учио сам, поучавао друге и чинио добра јадним и сиротним у колико могох . . . .

Удалих се од ствари, за коју се кренух. Нисам вам хтео о себи говорити, а испаде друкче! Но нека! Лакше ћете ме бар разумети. А веровећете ми и овако, јер ме давно знате. А сада на ствар.

У млађе моје доба, за време сретног ђаковања, јако сам мрзио калуђере. Тешко их је богме и волети, кад им знадеш рад. Истину да речем, не волим их ни сад — ал их разумевам и истински — жалим. Далеко смо ми од добра; ал јоште нисмо онај „светски измет“, за који нас многи држе . . . „Човек је плод својих околности“. . . давно тврдише добри посматрачи.

Гвоздена човечија воља много до душе може, ал не савлада све. У јадним, несретним околностима, тешко се развити ђенију. У тако кужном ваздуху годиће више кретинима и пузавцима. И зар ћете тада једино њих осудити, што не постадоше ђенији и соколови?! Не! Тако не може гласити суд праведних људи. Беспристрастан посматрач неће бркати узрок с последицом. У борби се откине и жестока која, ал праведан судац ладно судити мора. Руку на срце! И тада ми реците по правди: дал' ко може остат чист у каљузи греха? Дал' ко може остати здрав у кужноме зраку?

Ми — данашњи калуђери — ми смо плод дугих нездравих перијода, у којој живљаше и развијаше се калуђерско поколење. Од болесна родитеља мучно бити див. Не разумите ме криво! Нећу ја да браним калуђерство сво, а најмање мислим бранити јеретике и блуднике. Кривите нас, јер право имате! Ружите нас — повода имате! Ал каните сузу милосрђа над грешници, не могоше друкчи бити — него што су данас!

* * *

Калуђери у старини.

У бурно ратно доба — има томе већ више столећа — када бесни Турчин дивљом војском стару домовину нашу поплави, када старо коњима погази, а дечицу многу јатаганом покоси; кад потуче што с' опрети смеде, а срамоти предаде женскиње; кад погибе и зрачак слободе, а правда се у црно обвила, тада остаде нам само једно, што бесно Туре отети не мога: остаде нам вера православна и остаде љубав за слободом... Покушаваху Турци да нам и то отму.

Богаташи и силници наши, — на срамоту себи и народу — махом веру вером преврнуше. Забаци ле свето еванђеље, „кораном“ се сташе заклињати. Несретници! — За љубав иметка и за љубав таште славе светске, оставише веру прадедовску и пљунуше на свето еванђеље. Исуса су сада презирали, поштовали Мухамед-пророка! Силници се листом истурчише, ал не хтеде — сиротиња раја!

О зулуми турски на дому се тијо шапутало, а на чаршији клањала се јадна раја бесној Турадији. Потурица гори од Турчина. Бедна раја много је препатила. Ал клањало се није у гори зеленој, шапутало се није у црквици светој. Једино се још тамо певало, говорило и радило за слободу и народ...

У то страшно доба једини борци за народ, веру и слободу, „за крст часни и слободу златну“ бијаху ајдуци и — калуђери.

Ајдук љути полетио горици зеленој, о појасу кубуре му мале, заденуо љута јатагана,

*) Ову смо исповест добили од једног ретког, јер одиста поштеног и родољубивог калуђера. И ако се у мишљењу с њиме у многоме разилазимо, то му ипак исповест у „листку“ доносимо. Нека се правици задоста учини, те нек се и калуђерски глас чује. Своје пак назоре о овоме рећићемо у којем од идућих бројева. — Пр. Уред.

куда води крајња сиротиња. Сиротиња пуни тавнице; она је легло покварености, али је најљући отров, јер скраћује живот. И још има нешто што би сви државници требали добро да упамте: „Сиротиња је најжешћи, најречитији, најопаснији проповедник и вођа — революције“...

Ко има срца за беду, ко има душе за невољу, ко има осећаја за правду; тај мора тражити, да се држава свом силом умеша у ово пропадање ратарства, занатлијства и трговине. Даље пропадање значи смрт. Рад је данас потиштен, а начело треба да гласи: „држава мора водити бригу о томе, да радни свет може од свог рада поштено живити. Доста је било политике скрштених руку; доста је било политике државног немешања. Дајте да видимо мало „политику — леба“.

Ко се боји, да мисли и ради на овом питању, не било га.

Писмо из Русије.

Петроград 12. октобра.

Бугарска постала је земља неизвесности, те се данас не зна, нит се предвидети даде, шта ће се сутра догодити. Ни један народ није о мање жртве и трошка до своје слободе дошао, као Бугари. Обично се говори, да се оно, што човек на лак начин и без муке стече, не чува и не уважава, као оно што се с муком, патњом привреди. И Бугари стекли су своју слободу на врло лак начин, јер се за њих борише Руси и све им готово у руке предадоше. Зато се Бугари играју судбином свога отачаства и све на коцку мећу, што су Руси уз велике муке и пожртвовања за своју бугарску браћу привредили.

Русија у колико је Србима и другим народима на југо-истоку наклоњена била, ипак се највећма на Бугаре осврталa и њих као своју децу пазила. Не треба јој замерити, што је тако радила. Од свију народића и државица на балканском полуострву, Бугари су Русији по сродству као и географији најближи. Осим тога лежи Бугарска врло згодно и Русија мораће а пре а после још једном, а можда и два пута преко Балкана прелазити; док се односаји на југо-истоку коначно уреде и док сви они народићи својим животом проживе и неку заједницу створе. Русији било је до тога, да створи појачу Бугарску, да се у Бугарској образује народна војска, и да Бугари на Балкану стражаре, а у случају нужде свачију навалу сузбију, док руска војска онамо приспе. За то је Русија највећу пажњу бугарској војсци обратила, дала јој пушке, топове и осталу спрему, примила је одма у своје војничке заводе знатан број младих Бугара и послала је у Бугарску руске официре да Бугарску војску науче и образују. Уз све те добре и поштене намере, Русија је учинила велику и неопростиву погрешку, што је у Бугарску за кнеза послала човека, који није по пореклу православни Словенин и који никад словенском и православном делу предан бити не може! У колико је Русија своје намере у Бугарској у свој и бугарски прилог остварити хтела, у толико су и још више бугарски, руски и словенски непријатељи за тим тежили, да све то осујете. У тој намери њиховој потпомагао их је Батенберг из све снаге.

Усљед тога у Бугарској заиграно је „врзино коло“ и страсти су тако узбуђене, да ће пре до међусобне борбе, трења и пропадања доћи, него ће ствари у Бугарској на боље поћи. Бугари су велики себичњаци и ниске рачунције, али грешио бих, кад бих рекао да у Бугарској родољуба, поштењака и народних пријатеља нема. Имају Бугари збиља врсних људи и карактера као што су Цанков, Бурмов, Сукнаров и други, али има и такових доста, који пре свега ништа не знају и ни за шта способни нису, али ће сваки какво вам драго министарство примити Себичност игра код многих велику улогу, а што је најцрње, врло их је мало, који своје отачаство, народ и његове потребе познају.

Бугарска је за Русију велика неприлика, и данас јој доста незгоде прибавља. Бугари не могу ни појмити, како они руско чуство вређају, кад онако глупо уз руске противнике пристају. Они Русију чак варварском земљом називају! Противници Русије и Словенства знају, какве је услуге Батенберг њима против самих Бугара и Словенства починио, зато они сви колико их има далеко већма за њим жале него што то Бугари чине. Да Бугари из далека увиђавности имају, да су политички зрели, то би они на други начин с Русијом своје послове свршавали, не би се од појединаца онако просто за нос водити дали и сами своје отачаство и своју будућност убијали.

Могу вас с поуздане стране уверити, да Русија бели лист у рукама има, и да јој је слободно у Бугарској све оно радити, што јој се свиди и у колико то њен углед и њени интереси захтевају.

Ђенерал Каулбарс известио је већ цара о стању ствари у Бугарској. Цар је желио знати, да ли је сав народ против Русије, да ли је у тој мери неблагодаран и у тако кратко време руско доброчинство заборавио. Надаље желио је цар знати, какво је расположење у војсци, да ли је и војска покварена, и да ли још надежде има, да се у Бугарској без муке и борбе нешто створити даде и т. д. Причају, да је ђенерал Каулбарс врло пријатно о бугарском народу писао и цара уверио да је већина народа под данашњом управом незадовољна и да је народ Русији предан и благодарен. То је доста, да Русија и руски цар Бугарску не напусти. Сад је највећа брига, да се Бугарима кнез даде, који ће земљом како ваља управљати. Сваки, који у Бугарску за кнеза пође, имаће ужасно тежак положај и мораће много неповољштина претрпити, док се онамо утврди. Бугарска је из темеља потрешена, а Батенберг посејао је онамо семе раздора, који ће дуго још раздирати бугарски народ.

П.

Писмо из Цариграда.

10. октобра 1886.

Сви они, који су досад Бугаре на отпор против Русије храбрили, узмичу и извињавају се; да се они за вољу Бугара с Русијом свађати неће и свађати не могу! Енглези, који су против Русије коло повели први узмичу; а друге подстрекавају, да се Русији опиру, јер су они од Балкана далеко, па њихов флота онамо не допире. Бугари данас гледају лево и десно, тражећи: ко ће тај момак бити, који ће се с Русијом у коштац ухватити и данашњи неред у Бугарској подржавати? Окром чивутског новинарства, не налазе Бугари нигде и код никога подршке, и нема сумње, да све онако бити мора, како Русија жели да буде. Русија се о бугарску ствар није огрешила, нит ће се огрешити; не жели и не тражи друго, него да у Бугарској мир, ред и поредак успостављен буде, да се онамо не пустолови и да појединци у себичној намери земљу и народ не упропашћују. Искреније и лепше жеље нема, и док Русија тако мисли и ради, то ће она увек и победити.

Крупније лажи већ не може бити; него што се пише и говори, да Русија у Бугарској новце троши, устанке и побуне спрема. Бегунци из Бугарске и Румелије, који овде бораве, уверавају, да је све то пука лаж. Све што је Русија радила и што ради, то све чини законитим путем а никако сакривено и за Бугарску штетљиво.

Русија је желила, да у Бугарској затварања и гонења престану, да се позатварани официри на слободу пусте, да се опсадно стање укине, бегунци у земљу поврате и тек кад се страсти умире, да се избори обаве и к избору новог кнеза приступи. То су са свим правилни захтеви, којим се нико противити не може. Наметнуто намесништво и приврженици Батенберга противили су се Русији, расписали су и спровели изборе.

Од јучер стижу овамо гласови, да бугарски намесници увиђају; како је то опасно и неумесно; ако свој пркос још и даље против Русије продуже. Уверили су се, да ће се и остале силе уз Русију изјавити, да извршене изборе не признају, као што ни избор кнеза признати не ће. Сад је намесништво у великој забуни и неприлици, пак не зна, како ће се извући Виде они, да се с Русијом играти не да, нит је Русија држава, која преко ноћ свој правац и своју политику мења. У Софији уверили су се сад, да за Бугарску Европа не постоји и да све онако бити мора, како Русија жели!

Турска влада још увек с Русијом све договорно ради и ништа у Бугарској подузети и саветовати не ће, што и Русији пријатно било не би. То бугарско намесништво врло добро зна и види па за то је и у шепртљило. Турска има у бугарској ствари свој рачун, и тај би био; да Румелију поседне, ако би између Бугарске и Русије до расцепа дошло. За ту цел прикупила је Турска у Једрени и околици знатан број војске, која ће по свој прилици онамо и презимити.

О промени владе још се говори, без да је нешто учињено. Добро обавештени причају и уверавају, да ће кроз кратко време промене бити, а већ су и личности назначене, које ће нову владу сачињавати. Српско-турско поверенство у питању железничке свезе, царинарских, полицајских и других одношаја на граници састаће се кроз који дан овде. С једне и друге стране означене су личности

Србин.

Преврат у Бугарској.

Данашња бугарска влада већ ни сама више не зна, шта да ради. Расписала и спровела је и у Источној Румелије изборе за велику скупштину ради избора новога кнеза, а сад мора наговарати те посланике, да се уздрже од гласања, кад буде дошло дотле, да скупштина бира кнеза, по што би то против уговора и против закона било. Влада ће настојати око тога, да се одостовере посланичка пуномоћија и да се скупштина уреди, па да намесништву продужи власт, да би тако владање истог изгледало као да је законито.

Намесник Каравелов неће ићи у Трново на скупштину, јер је сасвим прешао на руску страну, па сматра ту скупштину за незакониту. Откад су Муктуров, Стамбулов и остали чланови данашње бугарске владе отишли у Трново, Каравелов се непрестано договара са руским посланством у Софији. Међу тим званично се јавља, да су у пристаниште код Варне приспеле две ратне руске лађе, те се по томе суди, да ће Русија с војском ући у Бугарску, ако данашња бугарска влада не би одступила.

Ђенерал Каулбарс послао је свим руским посланицима у Бугарској брзојав, у којем поново изјављује, да Русија велику трновску скупштину сматра за ништавну и да неће одобрити ни какав закључак, па ма скупштина решила, да пошље руском цару депутацију, или пак изабрала за кнеза такву личност, која би Русији повољна била.

Берлински политички кругови узимају јако озбиљно најновији глас, да су у Варну дошле руске ратне лађе и да се у Лом-Паланци отворила завера против данашње бугарске владе. То су знаци опасног трвења и могу одатле врло лако тешки и судбоносни заплети настати.

Енглески листови дознају, да ће за новог бугарског кнеза предложен бити дански кнежевић Валдемар и да ће га велика скупштина по свој прилици и изабрати.

Француска влада је свом ђенералном посланику у Софији наредила, да никако не иде на велику скупштину у Трново, нити пак да тамо пошље свог тајника. Француска дакло неће бити заступљена при отварању скупштине. Из тога се јасно види, да Француска споразумно са Русијом ради, те се у свему Русије придржава.

Француски политички кругови веле, да Турска са свим правилно ради, што хоће бугарску владу да склони, да пристане уз руске захтеве. Европа неће бугарску владу потпомагати у њезиној борби против Русије и по томе нема смисла, да се Бугарска излаже опасности и неизвесној будућности.

Турска непрестано шиље војску и ратну опрему у Једрене, што је доказ, да Турска озбиљно мисли, да поседне Источну Румелију, или пак хоће да је за сваки случај спремна, ако би која сила пошла на — Солун.

Присталице руског пријатеља Цанкова спремају се, да у Софији одрже велики народни збор, на који ће и ђенерал Каулбарс доћи. Варошки командант хоће по владином налогу да забрани тај збор бајаги да би се одржао мир и поредак, а у истини за то, да се не би ни један глас против данашње владе чуо. Ђенерал Каулбарс ради на том, да удружи Каравелова са Цанковом и присталицама овога. Тога ради било је већ више договора код Цанкова.

То су сви гласови, који су за ово неколико последњих дана о заплетима у Бугарској до нас допрли.

Политички преглед.

Србија и Бугарска. Српски министар спољних послова, Франасовић, договорио се с бугарским послаником др. Странским и потписао је уговор, с којим се васпоставља пријатељство између Србије и Бугарске, уређује се погранични спор код Брегова и питање о српским бегунцима у Бугарској, а уједно се признаје нужност, да се склопи трговачки уговор и да се споје железнице. Ми смо увек заступали мисао, да између Србије и Бугарске треба да влада највеће пријатељство, али је чудновато, да краљ Милан и његова напредњачка влада, који су водили против Бугара братоубилачки рат, склапају пријатељство с данашњом бугарском владом, која издаје своју земљу и ради против Русије и против словенских интереса. У осталом, то није нимало чудновато, јер краљ Милан и његови напредњаци склапају пријатељство са сваким, који је против Словена и опште словенске интересе.

Српска скупштина. У истој скупштинској седници, у којој је министар председник прочитао мало час споменути уговор са Бугарском и у којој су владини посланици тај чин поздравили с „одушевљењем,“ у истој седници уништила је скупштина београдске изборе и то само зато, што су београдски бирачи изабрали за своје посланике двојицу од владиних противника. И то је један доказ више, како напредњаци уставно владају. Глас народа није њима ништа, али ће их тај глас једном стерати са столице, на којој сада седе и са које дрмају судбином Србије, те ће онда увидети, да је глас народа одиста глас сина божијега.

Египатско питање. Јавили смо већ, да ће Француска у споразуму с Турском ставити на енглеску владу питање, кад ће да се сели из Египта, коју је земљу пре неколико година војском посела. Сада јављају из Лондона, да ће на то питање одговорити енглеска влада, да се никога не тиче, кад ће она оставити Египат и да по томе може енглеска војска тамо остати, докле год буде Енглезима воља. Види се по томе, да Енглези не мисле лепо изићи из Египта, већ чекају, да их оданде силом протерају.

Из словенског света.

(— *μ.*) **Руси о нама.** Познато је да руска штампа живо и с особитим интересом прати све догађаје, што се у Словенству збивају. Нарочито се у том одликују петроградска „Извѣстія.“ У сваком броју има тамо преглед свију важнијих словенских независних листова; а наводе се и важнији догађаји у словенских народа. Но од скора почеше обраћати пажњу и на српску књижевност. Тако под насловом Очерки сербской литературы, написао је у свескама за фебруар-мај Димитрије Никољски опширан животопис нашега песника Ђуре Јакшића. Живот тај израдио је Никољски по живопису Вуловићевом; а при крају жали, што се дела Ђурина на руски не преводе. У свесци за јули-август говори исти Никољски о животу и раду дра Ј. Суботића, а у истом броју налази се и животопис Стефана Митровог Љубише. Осим тога има у свесци за април-мај чланак: „Значај управе владика у Црној Гори,“ а написао га је познати руски научењак, а пријатељ Срба, П. Ровински, који је неколико година у Црној Гори провео. Исти број у рубрици: Славянскія арабески, има чланак о животу и раду дра Св. Милетића, који је написан по оном у свечаном броју о „Заставиној“ двадесетпетогодишњици.

*

Књагиња Горчакова латила се задатка, да упозна свет са знаменитим местима и градовима руским, не ограничивши се само простим земљописним описом, него наводећи и историјска факта, која беху од утицаја на савремени живот тих градова. Задатак свој отпочела је описом старог града Кијева.

*

Чешке школе. Било је на овом месту речи о том, како Немци у Аустрији свуда зло поступају са чешким школама. Па то још непрестано бива, а у том их власти потпомажу. Ево примера: У Олмицу у Моравској потпала је чешка школа под управу општинску. Но „културним“ Немцима није ни то доста, већ би они хтели, да ту школу уклоне са свим. Тако по налогу градског већа иду неки чиновници, те које претњом, а које лукавством и другим подлим средствима гледе да приволу чешке родитеље, да децу своју у немачку школу даду. На челу њиховом стоји сам градоначеоник. Но браћа Чеси знаће одбити од својих школа те обесне насртаче. — Али ни средњим чешким заводима не дају мира. Тако по вестима чешких листова укинута је чешка гимназија у Фрајбергу и грађанска школа у Вишау. — Брински „Hlas“ јавља, да гоњењу чешких школа у Моравској још нема краја. Очекују се још већа. Изгледа као да су влади баш за око запеле чешке школе по градовима.

доватио танка џевердара и светио је Турцима зулуме. То су били љуте крви људи, ока соколова, а деснице тешке, којима је лакше било мрети, но трпети турскога зулума.

Али беше људи соколова, а мирније крви и памети. Увидеше, да им руво свештеничко у народу гласа диже, а понешто и од беса потурица бранити може. Обукоше на се рухо црно — рухо калуђерско.

Око оно мало манастира покупио се је мирнији цвет соколова, да соколи јадан народ српски и приправља на борбу очајну „за крст часни и слободу златну.“

Ајдуци дакле и калуђери бијаху тада најчистији представници родољубља српског. Многа мајка остаде без сина, многа љуба остаде без мужа, многа сестра без брата рођена, много чедо без бриге очинске. Многа глава чувеног ајдука, многа глава црног калуђера слетела је с јуначких рамена бритком сабљом беснога Турчина, па одлетела богу на истину...

Тада су калуђери облачили црну мантију, да народу своме олакшају борбу за слободом. Соколили и предводили су народ у тој светој борби. Заклињали светим еванђељем „за крст часни и слободу златну“, — а данас — ох, срамоте грдне! подижу издајничку руку против сабраће своје!...

Но о том идући пут.

Вести из места и са стране.

„Зора“. Пишу нам из Беча: Српско акад. друштво „Зора“ конституисало се на својој првој гл. скупштини 11. (23.) окт. за школ. год. 1886/7. У друштво се уписало 42 члана, а у одбор су изабрани ови чланови: За председника: Светислав Коларовић сл. фил. за потпредседника: Спиро Покрајац техн. за тајнике: Јован Алексић мед. и Милош Мојић мед. за благајника: Александар Ђурић медиц. за књижничара: Урош Борић медицинар.

Из Митровице нам јављају, да је сада већ свршена ствар, да ће се кр. судбени сто преместити у Митровицу.

Државни прорачун за год. 1887. доготовљава се у министарству финансија. Саставили га минист. саветник Векерие. Уверавају, да ће прорачун бити много бољи но лањски, и да ће се увести штедња. Блажен који верује!

† Пера Тодоровић и Раша Милошевић. — У „Одјеку“ читамо: Дуга политичка болест, од које је г. Тодоровић Пера патио од почетка ове године свалила га је у — политички гроб. Тело његово истина није предато матери земљи, али душа његова одлетела је из стана радикалног у . . . у Бог зна где. Г. Тодоровић је у пређашњем свом радикалном животу доста мука претурио преко главе, али њега у том радикалном животу нису те муке могле оборити. У једној свечаној прилици, пред стотинама радикалаца, **уста** г. Тодоровића говорила су ово: „Жртве су то биле велике, али ми их не проклињемо. Не! Нека је три пут благословено ово светло доба поштене борбе за начело; оно је однело нашу младост, али нам је донело слатко уверење да смо поштено вршили нашу дужност. „Ми смо дурали десет година, дураћемо и још десет, **дураћемо докле нам год ускуца душа у котлацу**, јер ми нећемо и не умемо да будемо друкчији но што смо били и но што смо сад . . . Ми ћемо и даље стајати на мртвој стражи, ми ћемо се и даље борити у првим редовима“. За ту „мртву стражу“ и за те „прве редове“ сада ће г. Тодоровић, по милости г. Гарашанина, примати годишње — 7072·80 динара. Судбину г. Тодоровића поделио је и госп. Раша Милошевић. Случај је исти. Само је г. Раша добио мању плату.

Чивуцки послови. Власти су дознале за многе Чивуте, који праве рђава и шкодљива вина. Неке су од њих казнили, а неки још и сада терају свој стари занат. По томе се види, како се власти старају за народно здравље. Та да се старају за народно здравље, не би допуштали, да се по Кашави продаје старо труло месо. Шта се власти тиче народ? Доста је, кад порезу плаћа, а за друго нико се не брине. — Но ево још један чивутски обешењаклук. Неки Чивути направили фаличан печат тамишке жупаније, ударили га на писмене дозволе, па иду по Угарској и купе прилоге за Банаћане, који су ови година страдали од поплаве. Ти прилози разуме се иду у чивутски џеп, те тако ће доцније моћи са хришћанским новцем „кшефтовати“.

Убиства и самоубиства не престају никако. Као што нам из Темишвара јављају, догодило се тамо грозно убиство. Неки Румун чобан волео је девојку, која није хтела из Темишвара њему да иде и да се уда за-њ! То је чобана тако разљутило, да је девојку изварао на јарош близу Темишвара, па је заклао. После се пријавио сам судцу. — У Пешти је скочила једна шваља у Дунав, што није могла добити рада и што су јој неке ствари покрали. — У Лацхави убили су у по дана на улици досад непознати зликовци једнога сељака — У Цаци је заклао један ратар ексекутора, кад му је овај хтео однети ствари. — У Длошђеру родила је једна слушкиња дете, па га живог закопала у башти. Немилосрдну матер затворила је власт. — У Пешти се убио у некој гостиони један трговачки спомоћник — Чивутин. — У Прагу се убио један свеучилишни ђак.

Вуковарске занатлије за турско-бечејске и црњанске погорелце. Пишу нам из Вуковара: „Одбор српске занатлијске задруге решио је у последњој седници, да из своје благајнице даде на турско-бечејске погорелце 10 фор., а толико исто и на црњанске. Уједно је решено, да се умоли задружни председник г. Ј. Марковић, да с листом зађе по вароши и да купи добровољне прилоге за нашу пострадалу браћу у Т. Бечеју и у Црњи. Такођер ће се замолити наша црквена општина и новчани заводи, да притеку погорелцима у помоћ. Шта ће се све у овом погледу учинити и колико ће се добровољних прилога сакупити — о свему том известићу вас у своје време, као и о многим другим стварима“.

Г. Радивој Врховац свршени филозоф и председник ђачког друштва „Зоре“ у Бечу. постао је професор класичне филозофије на српској гимназији у Карловцима. Желимо новом наставнику сваки успех у раду.

Онима, који оће што да осигурају препоручујемо ово неколико редака да читају. Наш свет, а нарочито ратари осигуравају усев против леда, а куће и стаје против ватре. Ту их често агенти за осигуравање, преваре и оглобе. Тада се ратар обично почеше за уветом, по тада је већ све доцкан, јер су га агенти добро насадили и оглобили. Ево шта пише пештански лист „Фигетленшег“ о варању агената осигуравајућег друштва „Адрије“ по Ердељу: „Ови агенти маме и наговарају неразуман свет да се осигурава. За осигуравајуће цене на десет година потпишу људи неписмену „векслу“, па ако људи само 24 сата преко термина не уплате цене, они их одма туже, па у име судских и трошкова за екзекуцију, често упропасте са свим онога, који је што осигурао. Но иду они и даље. Врло често туже они дотичне код надлежних судова. Људима је далеко ићи чак у та места а суд их после осуди, а агенти извршују после пресуду са највећом строгошћу. Но догађа се и то, да ратар, кад подпише „векслу“ мисли да је осигуран, ма да није уплатио ништа. Но по правилима „Адрије“ она не исплаћује после ватре штету, ако осигуранik није ништа платио“. Исти лист доноси заиста ужасне податке о злоупотребама и несавесностима — „агената.“ — Опомињемо наше ратаре да се чувају од сличних случајева, и када оће да се осигурају, нека упитају прво свештеника, бележника или учитеља.

Гладује да друге нарани. Наши читаоци већ знају, за оног Талијана Сучија, који је живио 30 дана само о некој ракији, а јео ништа није. Тих 30 дана је одгладовао, па се сада добро рани и одмара. Ручава четир пута на дан, а поједе више него пет људи. Сада га је неки Француз позвао на гостбу у Париз. Он се тога примио, само вели неће у Паризу ништа јести, већ оће и тамо 30 дана да гладује. Седиће у једној гостиони, а даће се гледати од света, Сваки, ко оће да га види, мора платити динар. Новац који падне поделиће сиротињи, да је — нарани. Сучи ко вели, „кад ја гладујем, нека се бар други нарани“. И право је.

Несрећа на лађи. На путу за Ст. Лујис пукао је казан на пароброду Маскоту. Пароброд је начињен био тек пре три месеца, и то му је био цео век. Кад је казан пукнуо, потрес је био тако јак, да се ватра распрштала на све стране а највише на кров и цела је лађа у часу планула у пламену. Крманош окрете пут обале, и лађа наскоро дође до згодног места за пристајање, и док су се жене и деца тискала, да изађу на обалу, сруши се одјак и паде баш на ћуприју, при чему неколико људи на месту уби, а оне друге што су били већ на ћуприји стровали у воду, те се тамо подавише. Осим тога крманош није био у стању да задржи лађу на месту, те тако она поче да плови низ реку онако у пламену, док најпосле не потону. Неколико путника испливаше на обалу, а неколико се спасоше на чамцу паробродском, али се 35 ипак подавише а 15 осташе страхота онакажени. Неколико људи од послуге на лађи опарила је вода по целом телу, и њих осам умрли су од тога. На лађи је било свога 78 лица.

Чудо од човека јесте један провансалски пекарски калфа Симон Егије, који је иначе сасвим правилно развијен, али има тако занредне мишиће и нерве, да се чуде сви научењаци. Невероватне вештине он може тим да покаже. Пре краткога времена одвели су Симона Катрфажу, знаменитом француском природњаку. Симон има 30 година, средње је величине и витка стаса, али има необично јаке и развијене мишице. При прегледу он је извршио ове вештине: Најпре је сасвим неприметно, једним махом, тако се укочио, као права штатуа, тако да кад га по трбуху ударите, он звечи као каква даска. На миг докторов он се на мах повратио у пређашње стање — оживио. Даље, трбувом може да влада свакојако: истури га напред те изгледа као каква тиква, и затим миче њим горе и доле, десно и лево. Затим направи се страшно дебео, па онда увуче истурен трбух и успне га горе у грудни кош тако, да добије потпуно изглед скелета, те се кроз кожу од трбуха лепо може напипати хртењача. Даље је Симон представљао на точку изломљена човека, па онда обешена, и то тако вешто, да се виде сви они појави, које се у таким случајевима показују. Још је он показао, да може са свим по својој вољи обуставити крвоток, на левој или десној страни тела свога — питање, које је наука до сад сматрала као нерешено.

Кратке вести. „Глас Црногорца“ јавља, да ће се на Митров-дан отворити нова варош у Црној Гори, Миркова варош. — За зидање зетског дома на Цетињу скупљено је 16.104 фор. — Из митровачког затвора утекли су чувени зликовци и убице: Глиша Стојковић, Анта Крмпотић и Јован Радонић. — Брзојављају из Призрена у Старој Србији да је тамо било озбиљних немира. Не вели се за узроке тих немира. — Избор зем. посланика у Нашицама и Валпову биће 6. новембра. — Прота Јован Наумовић вођа галичких Руса осуђен због велеиздаје, отишао је из Галиције и настанио се у Русији. — На израду покрова казанске цркве у Русији утрошено је 140 ока сребра и силно злато, па се ипак нађе људи. који кажу, да Русија нема новаца! — Код села Дубровчака нађено је у Сави тело једног утопљеника. — На Ријеци кречили су на скели три зидара кућу. Уже од скеле пуче, а радници падоше са ужасне висине на калдрму. Сва три остали су мртва. — Колера траје још једнако у хрватском Приморју, Пешти и Сегедину. У Пешти је од 12. септ. па досада оболело 1119, а умрло 472 особе од колере. По један случај смрти збио се у Вацу, Усоду и Фајсу. — У Београду је изгорело стовариште еспапа Чивутина Мозеша Калдерона. 250.000 фор. износи штета, па ипак није — штета. Чивутско је! — У Бечу је изгорела једна слушкиња у кући. Ватра се била појавила из пећи, а она није могла побећи, јер су врата била затворена. — Јашио неки богаташ коња у Паризу. Коњ га збаци па појури даље а богаташ остане на калдрми. Полицајци зауставе коња. У том им приступи један лепо одевени господичић и заиште коња. Полицаји му даду, а богаташ се после чешао, јер му је коња одвео лопов у рукавицама и цилиндру. — У Пешти јако пустоше и богиње. — У Кракову је изгорела једна велика фабрика машина. — У Паризу је изгорела једна богословија.

Нови Сад, 16. октобра

Откако је Герман сео на патријаршеску столицу, никако да овлада ред у нашим народно црквеним-установама и приликама На народно-црквени сабор чекали смо до лане четири године, а ето сад при почетку зиме сазива се сабор, да се за неколико дана састане. Неће моћи ни сви посланици из удаљенијих крајева на време стићи у Карловци, а камо ли да се свугде одрже јавни зборови, на којима би се посланици с народом договорили и углавили, како се требају владати на сабору у повољном, а како у неповољном случају.

Али што се не може у свим нашим срезовима и местима учинити, то се може на брзу руку уредити у нашим главнијим местима. Време је до душе кратко, али добра воља и жива заузимљивост могу томе доскочити, те да се пре сабора ипак одрже јавни зборови у нашим главнијим местима. Тако су ето новосадски грађани решили, да сад у недељу 19-тог октобра, дакле три дана пре саборског састанка, одрже јаван збор, па да на истом бирачи изрекну своје мишљење. Овом лепом примеру новосадских грађана требало би да следују што више наших места, да би се тако по ново чуо народни глас, који ће охрабрити посланике, да се мушки боре за народна права и да ни у ком случају и ни под каквим приликама не допусте, да се окаља народни образ и народна част.

Новосађани су отпочели, а друга наша главнија места треба да прихвате, те да се свугде туда одрже народни зборови, па да се тако покаже, да је наш народ уз саборску адресу, која је лане од стране сабора послана нашем краљу.

Време је заиста кратко, али чврста воља и жива заузимљивост могу и тој неприлици доскочити па да се одасвуд захори јасан глас: „Не дамо наша права! Ми хоћемо одлучан рад! Ми не допуштамо, да нам се каља образ и част!“

У то име искупимо се у недељу 19-тог октобра на збор и у то име нека је Новосађанима и свим осталим Србима по другим местима сретан рад!..

Народна привреда.

Олакшати телење код крава. Поводом разних узрока често се дешава, да се краве одвећ тешко теле. Има случајева, да крава, услед великих напора, и угине при телењу. Да би се то избегло, ми ћемо овде приказати једно опробано средство, којим се може олакшати тешко телење.

Рецепт је за то врло прост а лек врло јевтин. Просто ваља са стуба јасике или беле тополе настругати коре заједно са ликом — мезгром. — У три прегрши ове коре усути пет литара воде па укувати што је могуће боље. Овоме још додати мало трица и соли, како би крава радије попила. Тако направљен уварак давати крави пред само телење неколико пута на дан.

Средство ово опробао је један страни сточар, који држи више крава на шталској храни, те му се ове, због недовољног кретања, увек тешко телиле. Он вели, да је употребом овога средства са свим олакшао телење. Краве су му се телиле врло лако а и телад су била много чилија и крепчија.

„Т.“

Трговина.

= **Нови Сад** 16. (28.) октобра. Дрва: Цене су ове: Буковина 13 ф., церовина 12 ф. 50 н. растовива планинска 12 ф, бела растовина 10 ф., 50 н., липовина 10 ф., брест 10 ф. 50 н. Букове пригле 11 ф., пригле растове 8 ф. 50 н., церове 9 ф. 50 н. Врбове цепанице 7 ф. Танке растове пригле 7 ф. Све од мет. хвата.

Цена је рани данас ова: Пшеница новосадска, шајкашка и сремска прве каквоће 8 ф. 40—60 н, средња 8 ф. 20—40 н., лака роба 8 ф. Наполица 7 ф. 50 н. Зоб 5 ф. 50—70 н. Јечам 5 ф. 20—50 н. Кукуруз стари 5 ф. 50—80 н. Нов кукуруз некрљен 2 ф. 70—90 н., окрљен 4 ф. 10—20 н. н. Нов кукуруз непрестано се однаша за спиритне творнице и са наше пијаце и са жељезних станица по околини нашој.

Посао са производи је у ово доба обично био живљи, докле је ове године мало продаје. Са горњих пијаца нема извоза у иноземство ни за коју струку нашег домаћег производа. На нашој пијаци је цена масти свињској 46—48 ф. Сланина сушена танка и средња 48—49 ф, од 100 кгр.

На пијацама свињској и месарској је мало продаје, међутим нема ни догона што већег, те су и цене поскупиле. Свињи добро угојени се плаћају данас 36—37 н., средњи 37 н., лаки меснати 40 н. од 1 клгр. Теоци од 12—18 ф. од ком. Јагњци 8—14 ф. од пара. Коже телеће 2 ф. 80—3 ф. 20 н,, јагњеће 1 ф. 20—40 н. од пара,

У **Будимпешти** 15. (27.) октобра. Од неколико дана пшеница се више нуди, а и воља за куповање је добра, бива дневно до 20.000 м. ц. промета. Цене су постојане сваком зрну.

Пшеница потиска тешка 81 кгр, 9 ф. 10 н., 80 9 ф., 79.5., 8 ф. 87 н., 78. 8 ф. 75 н. Бачка 78. 9 ф. Банатска 78. 8 ф. 90 н.

Најновије вести.

— Бившег министра просвете Грекова послала је бугарска влада у Цариград, да види тамо, да ли би турска влада одобрила, ако би трновска скупштина поново изабрала протераног Батенберга за кнеза.

— Бугарска влада хтела је лажном учтивошћу да се улаже Русији, па да из скупштинске средине под предвођењем митрополита Климентија пошље руском цару депутацију. Митрополит Климентије је одговорио, да се он тога све донде примити неће, догод влада не пусти на слободу затворене официре, као што је то Русија захтевала. На скупштину у Трново неће ићи ни Каравелове ни Цанковљеве присталице.

— У Софији ће се прогласити опсадно стање. Указ је за то већ потписан, али још није објављен. Види се по том, да се данашња влада боји народа.

— У Трново је приспело око 300 владиних посланика. Тамо су сви министри и двојица од намесника. Скупштина ће се званично отворити 19. октобра.

— Ђенерал Каулбарс је изјавио бугарској влади, да ће Русија одмах посести Бугарску ако се осуде и ако се пресуда изврши над затвореним официрима. То би Русија сматрала као изазивање и одмах би с војском ушла у Бугарску.

— Командант Лом-Паланке затворен је и стављен је под оптужбу, да је ковао заверу против данашње владе. Оптужују га, да му је намера била, да зароби и за тим Русији преда намеснике и министре, кад ови буду путовали из Софије у Трново за скупштину.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 16. октобра у вече.)

Трново. Сакупљени посланици одржали су претходни договор. На том договору објаснио је Стамбулов посланицима, како ствари стоје. Рекао је, да се Батенберг не може никако опет за кнеза изабрати, него скупштина мора изабрати таквог човека, кога Русија хоће.

Софија. Овде је влада прогласила опсадно стање.

Ниш. Уговор између Србије и Бугарске потписали су српски министар Франасовић и бугарски изасланик др Странски. Уговор исти гласи, да Бугарска изилази из Брегова, па то место остаје неутрално (ничије), догод се то спорно питање коначно не реши. Донде ће с Бреговом управљати мешовита комисија. Ако би комисија спорно земљиште признала Србији, пристаје Србија у начелу, да ће исто уступити Бугарској, ако Бугарска Србији уступи друго које погранично земљиште; најдаље за два месеца има се у Брегово послати та мешовита комисија. Даље да се за шест месеци између Бугарске и Србије склопи трговачки уговор, а донде да се поштују међусобни трговачки интереси. Бугарске ће српским, а Србија бугарским бегунцима забранити, да се могу ближе од 60 километара од границе населити, а угушиће сваки рад бегунаца, ако је управљен против суседне државе. Бугарска ће подићи железницу Софија — Цариброд и довешће је у свезу са српским железницама, чим ове буду готове. Уговор овај ступа одмах у живот.

Рушчук. Руске ратне лађе дошле су у пристаниште. Овде се држи, да ће бугарска влада пустити на слободу затворене официре, али под условом, да Русија призна законитост велике скупштине.

Одговори уредништва.

Б. Т. у В. — Изјаву г. А. Ковачевића нисмо донели, јер је Јаша ту изјаву предао суду, па заборавио да је изиште. Но у главном смо донели шта пише у тој изјави. Г. Ковачевић је у њој поново признао да је писао онај допис и тражио је да он одговара за своју ствар. Њему хвала, ал ништа не поможе. У осталом ти се вараш. Да г. Ковачевић није хтео да одговара, уредник „Заставе“ не би га ни пријављивао као дописника, него би одговорност примио на себе. Између нас и г. Ковачевића није било у том никаква неспоразума.

Исправак.

У прошлом броју, у белешци „Мађарске денунцијације“ међу „вестима“ поткрала се штампарска погрешка. Шести ред од доле треба овако да се чита: — „Незнамо дали ће г. држ. одветник послушати молског дописника, или ће баш њега (т. ј. дописника) ставити на оптуженичку клупу „због сејања раздора и т. д.“

ПРИПОСЛАНО.*)

Отворено писмо г. проти Јоки Шпадијеру.

Без икакве нужде и невоље ти написа у 113. бр. „Нашег Доба“ отворено писмо на земунског проту Ј. Вукадиновића, у ком му изјављујеш, да ниси писао „ускршњи одпоздрав“, као да још има и таких наивника, који би и на ту помисао могли доћи: а да га није писао прота Јока?

Не прото Јоко, знаш ти врло добро, као и ја, да на тебе нико није могао помислити, да си га ти писао и да си га у стању написати, но ти га написа само за то, да покажеш, како умеш онако фарисејски кадити Германа и како силно мрзиш његове противнике.

Знајући добро, прото Јоко, ко си, шта си, колико тежиш, не заслужујеш, да се с тобом упуштам у полемику о томе: да ли Герман добро или зло ради и дал он заслужује нападање због свог рада; но немогу пропустити, а да ти на твоје отворено писмо ово не одговорим.

Ти у њему противнике Германа шаљеш на гласовита бденија цетињског, острошког, косиријевачког манастира, како би им свемогући скинуо таму са побркане свести њиове и како би то за свету цркву нашу далеко мирније било и пробитачније, него што их данас гледаш из самодрже, како са Вуком вучи блуде и за Голеш залазе — но, ти прото Јоко јако погреши, што их тамо посла.

Да су тамошња бденија тако гласовита у погледу скидања таме са побркане свести, оне би прво теби као рођеном Црногорцу помогла, те би ти и дан данас седио на Цетињу а не у Угриновци, које ти патријарх Маширевић мораде дати.

Дела, прото Јоко, одговори ми: Зашт напусти ломну Гору Црну, гнездо соколова и пређе у ћесарију? Какве су то твоје заслуге по Српство, да те ћесарске власти издржаваше, све дотле, док ти Маширевић једну од најбољих тадашњих парохија у Срему не мораде дати, у којој ти још државна власт и сесију земље даде?

А што се тиче гледања твог из самодрже на противнике Германове, како с Вуком вучки блуде и за Голеш заилазе, теши ме то, што ти при том гледању зацело није онако тешко било, као што беше Црногорцима, када оно ти с Вуком вучки блудећи заиђе за Голеш и од сокола гавран поста!

За то прото Јоко седи с миром, и бар ти не пребацуј ником вучко блуђење с Вуком и заилажење за Голеш, јер је увек мањи грех неодобравати Германов рад, ког и ти прото Јоко у четири ока не одобраваш, а особито што прима себи поп Јоју и Николу и што им допушта, да раде што хоће, него не одобравати рад честитог кнеза црногорског Николе и његовог покојног оца, гласовитог јунака војводе Мирка, и чинити оно, што си ти чинио у Црној Гори.

Ми и ако не одобравамо рад Германа, — јер је убилачка по народну аутономију, — чинимо то из чиста родољубља и осведочења, а да ли и ти прото Јоко из тих побула не одобраваш рад кнеза Николе и Војводе Мирка? — На то нека ти савест твоја одговора даде!

И знај прото Јоко још и ово, не ти и твој поп Васа, но ни 19 таких протераних црногорских протопопа и попова не опраше и не одбраниће Германа. С.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво ни у ком погледу.

Јавна захвала.

Од стране долеименоване црквене општине са овим се изриче најтоплија захвала г. Гиги Јанковићу грађанину винковачком, који је хришћанску љубов учинио, и нашој цркви одежду од свиле поклонио, желећи да га преблаги бог срећом, здрављем, и дугим животом благослови.

У Опатовцу 5. октобра 1886.

Никола Блидовић парох. **Лазар Лучић** председник.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је 42. број

СТРАЖИЛОВА

са овим садржајем:

Госпођици Н*. Песма од Војислава. — Метиљ. Слика из живота српског народа у Срему. Написао П. Адамов. (Наставак.) — Судбина. Песма В. М. Јовановића. — Поје ија Војислава Ј. Илијћа. Књижевна расправа. (Наставак и свршетак.) Од Милана Савића. — Бранич српскога језика. Александру Сандићу приказао („посветио“) Јован Живановић. (Наставак.) — Уметност. Слике Ђорђа Крстића за нишку цркву. Написао Михаило Валтровић. — Листак. Писма Вука Стеф. Караџића Ликијану Мушицком. Износи на јавност Миливоје К. Бранковић. XV. — Листићи. Месечни преглед периодичне српске и хрватске књижевности. Месец септембар. — Књижевне новости.

„Стражилово“ излази свакога четвртка на читавом табаку. Цена му је 5 ф. а. вр. на целу годину, 2 ф. 50 нов на по године, 1 ф. 25 нов. на четврт године. За Србију и Црну Гору 14 динара или 6 ф. на годину. — Рукописи се шаљу уредништву а претплата администрацији „Стражилова“ у Нови Сад.

Изашла је из штампе књижица:

ПАРНИЦА

против

ЈАШЕ ТОМИЋА

уредника „Заставе“

(ПРЕД БУДАПЕШТАНСКОМ ПОРОТОМ 2. ОКТОБРА 1886. ГОДИНЕ.)

Цена 6 новч.

Ток ове занимљиве и важне парнице био је и у самој „Застави“ доста непотпуно описан. Показала се потреба да шири круг нашега света добије опширан ток парнице. Одговарајући с једне стране тој потреби, а с друге стране жељи једномишљеника, издао сам ову књижицу.

Књижица износи 2 штампана табака а стаје **6 новч.**, а ко пошље још 2 новч. послаће му се књижица поштански наплаћена. Наручбине се шаљу искључиво мени потписатом у Н. Сад.

Књижице се могу добити и у српским књижарама.

Нови Сад 15. октобра 1886.

Иван Иванић,
сарадник „Заставе.“

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У Н. САДУ
КОД СВЕТОГ САВЕ.

НАШИМ ИЗДАЊЕМ САД БАШ ИЗАЂОШЕ:

ПРОПИСИ

СА

НОВИМ СРПСКИМ СЛИКАМА НАСЛОВНИМ

НА ФИНОЈ, ГЛАТКОЈ, АРТИЈИ

СА **15 ЛЕПИХ СЛИКА** и то:

Српски цар Лазар сред царске своје породице. — Милош Обилић најславнији јунак косовски — Милош Обилић у шатору Муратовом. — Вечера кнежева, Милош одбија од себе неверу. — Српски цар Душан. — Престолонаследник царевић Рудолф и Стефанија на Цетињу. — Кнез Милош Обреновић. — Карађорђе Петровић. — Бановић Страхиња. — Високи Стеван. — Црногорка са својим дететом. — Јоја и гуска (са песмом.) — Стари Цига приповеда. — Свети Сава. — Краљ Фрања Јосиф и краљица Јелисавета.

ВАЖНО ЗА УЧИТЕЉЕ И ПРЕПРОДАВЦЕ:

Нашим издањем дали смо израдити прописе како широким и узаним, тако и једном линијом звани „Диктандо“, које смо ради да у место туђинских слова и којекаквих накарада **одомаћимо и Српчад упознамо са нашим првацима и књижевницима, одличним људима из историје и из садашњег доба, а тако исто из разних дечијих књижица, призорима**, и т. д., које ће, надамо се, нашим вредним и ваљаним учитељима мило бити, да се и те струке латисмо. Прописи сви имају 8 листи, артија је лепа, глатка.

Цена је 1 рису (240 комада) само 1 фор. 50 новч., а на туце 8 новч.

Српски књижари и штампари:

БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.

I. ц. кр. овлашћено дунавско паробродско друштво.

РЕД ПЛОВИДБЕ

ПОШТАНСКИХ И ОСОБНИХ ПАРОБРОДА

од 10. до 30. октобра 1886.

ИЗ НОВОГ САДА У ТИТЕЛ: уторником и петком никад пре 7 сати у вече.

ИЗ НОВОГ САДА У СЛАНКАМЕН-ТИТЕЛ И ДАЉЕ ТИСОМ: средом и недељом у $5^1/_2$ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У ЗЕМУН-БЕОГРАД: сваки дан у $5^1/_2$ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У ОРШАВУ: средом, петком и недељом у $5^1/_2$ сати после подне.

ИЗ НОВОГ САДА У БУДИМПЕШТУ: сваки дан у $10^3/_4$ сати пре подне.

Нови Сад, 9. октобра 1886. **Агенција.**

ОГЛАСИ.

Београдској задрузи за међусобно помагање и штедњу потребан је један књиговођа, који разуме потпуно двогубо књиговодство.

Плата је 2000 до 3000 динара годишње.

Првенство имају они, који говоре поред српског и немачки језик.

Понуде се шаљу председнику управе г. Ђорђу Вајферту до конца овог месеца.

У Београду 6. октобра 1886.

3—3 **УПРАВА.**

Оглас.

Овим се даје на знање, да ће се у смислу закључка овоградског заступства од 19. октобра т. г. број 164 издавати под закуп на једну или више година:

а) право сечења меса (односно право побирања потрошарине на ово;

б) право побирања потрошарине (accise) од точења пића;

в) право побирања пристојба за вагање;

г) право побирања сајмовине;

д) право побирања пристојба за дрвариште и

е) право побирања градске општинске потрошарине на вино, пиво, ракију и жестока пића.

Путем јавне дражбе, — која ће се држати у просторијама овоградског поглаварства 15. новембра т. г. у 9 сахати пре подне и то под следећим увјетима:

1) Исклична цена биће за право сечења меса (односно побирање потроштрине на ово) 2800 ф., за право побирања потрошарине (accise) од пића 5001 фор., за право побирања пристојбе за вагање 450 ф., за право побирања сајмовине 2250 ф., за право побирања пристојба за дрвариштa 251 фор., и за право побирања општинске потрошарине на вино, пиво и жестока пића 5401 ф.

2) Сваки дражбеник дужан је у име жаобине пре упочете дражбе за под а), б), в), г) и д) наведене закупе 10% а под е) 5% од искличне цене у готовом новцу или у државним вредносним папирмма положити у руке дражбеног поверенства.

3) Писмене се понуде имају свакако пре упочете устмене дражбе предати дражбеном поверенству и имају бити провиђене биљегом од 50 новчића и 10 односно 5% жаобином од искличне цене у готавом новцу или у државним вредносним папирима, и устројене у смислу дражбених увјета.

Ближи увјети и односни потрошарински ценици могу се увидити код подписаног градског поглаварства у званичним часовима.

Градско поглаварство.

У Митрорици 20. октобра 1886.

Градоначелник: **Милекић.**

1—3

ОБЈАВА.

Потписани набавља хипотекарске зајмове на амортизацију (отплата главнице и камате заједно) на куће и земљу, од фор. 300.— до највише своте:

на $38^1/_2$ година са $6^1/_4$% амортизације
„ 34 „ „ $6^1/_2$% „
„ $33^1/_2$ „ „ $7^1/_2$% „
„ 32 „ „ 7 % „
„ $30^1/_2$ „ „ $7^1/_2$% „
„ $17^1/_2$ „ „ $9^1/_2$% „

ВЕЋЕ СВОТЕ

на 40 година са $5^1/_2$% амортизације
„ 25 „ „ 6% „

и на 10 или 20 година без амортизације са $4^1/_2$% и 5% камате; даље се своте које већ на непокретностима стоје такођер примају у замену (convertiren.)

Потписани препоручује се и за **заступника најреномитијим ц. кр. фабрикама** за примање и **набавку** налога **од ватре и похара сигурних благајницама за новац, књиге и документе** у сваком облику и величини, најновијег строја, одвећ јефтином ценом, како с наплатом у један пут, тако и на отплату у оброцима.

ГАВРА ЖИВАНОВИЋ,
у Новоме Саду на пијаци у књижари Луке Јоцића и др.

8—

МУШКЕ кошуље (дебљину гола врата молим.) Од постојана енглеског шифона, прса клот, са порубци уздуж и преки, каро и везене 70, 80, 90 н. 1, 1—25, 1—50, 1—75, 2, 2—50, 3 фор. Од постојана фина Холанд и Румбург платна 1—50, 2, 2—50, 3, 3—50, 4, 5, 6 фор. Руком кунст везене париске и саго ajour, за дарове 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 фор. Шарене кретон и оксфорт 1, 1—50, 2, 2—50, 3 фор. Дечије беле 50, 60, 70, 80 новч. Гаћа дуготрајни без 50, 60, 70, 80, 90 н. 1, 1—25, 1—50 ф.

ЖЕНСКЕ кошуље од постојана енглеског шифона са чипком и везом 50, 60, 70, 80, 90 н. 1, 1—25, 1—50, 2, 2—50, 3 ф. Од постојана фина Холанд и Румбург платна 1—50, 2, 2—50, 3 ф. Руком богато везене 3, 3—50, 4, 5 ф. Са модни уметци и руком кунст везене париске и саго ajour, за дарове 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ф Спаваће рекле и гаћице са чипком и везом 50, 60, 70, 80, 90 н 1, 1—25, 2—50, 2, 2—50, 3, 3—50, 4 ф. Сукњо 1, 1—50, 2, 2—50, 3, 3—50, 4, 5 ф. 6 румбург фини јастука и 2 јорганске капе, све на четир стране еп Boyquet руком кунст везене париски 80, 90, 100, 125 ф. (предн дупло:) Прса за мушке и женске кошуље са порубци, уметци, парна кунст руковез и саго ajour од 50 н. до 6 ф. Toile-forte новопронађено ткање, јеагрaве једнаке природно беле жице, без креча и грижава белила, траје 2 до 3 пута дуже од обична платна а у полу цене, боље и јефтиније од тако зване Kind-Webe, кварежна имитација законом забрањена, дебље жице ил тање? 6 чаршава по $2^1/_2$ метра дужина а ширина центиметри 156—10, 186—11·50, 188—12, 200—13, 14, 15 фор. 20 метре дуж. ширина цмтри 55—4, 65—4·50. 74—5, 78—6, 88—7, 8, 9 ф. Croisé-fort-elastik у 4 ника тканно за гаће неподеримо 20 метре дуж. ширина цмтри 84—8, 10, 12, 14, 15 ф. Енглески шифон, траје 4 до 6 година туце кошуља, 20 метре дуж. 84 цметри ширина 3, 3·50, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 ф.

Са многогодишњим искуством, неограниченим средством, урођеним и строго поштеним поступком! У смотрењу фине, укусне и целисходне израде, умешно удешеном! удешеном крају и само од искушане, здраве и дуготрајне материје на најбоље израђено перило шијем са (Nachnahme) по најјефтинијој фабричној цени: fondé 1867.

Адреса: **Alexander Stanischits ausschl. befugt. Wäschwaren-Fabrikant. Wien, Singerstrasse Nr. 32.** 4—8

НЕМОЖЕ ДОЋИ ГЛАВНИЦА У ЖИТО

кад се употреби

ДИПИЈЕВ КВАС.

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ

ИМА

Д. КОДА

У НОВОМЕ САДУ

ТРГОВИНА СПЕЦЕРАЈА, ДЕЛИКАТЕСА, РАЗНИХ ВИНА,

МОНАСТИРСКЕ ШЉИВОВИЦЕ, БОРОВИЧКЕ, ЧОКОЛАДЕ

МИНЕРАЛНИХ ВОДА, ДОБРЕ ВРСТЕ КАФЕ,

ЕСКЕНЦИЈУ ЗА СИРЕЊЕ, и т. д. 10—10

све најбоље врсте, а по умереној цени.

МИЧИЋУ ОЧНОМ ЛЕКАРУ

само 4 дана још

даље посљедице препишите сами себи.

1—2 **ЖАН из дунавске улице.**

ПРОДАЈА КУЋЕ.

Кућу моју на житној пијаци на ћошку (пређе Платонова) продајем из слободне руке. Ближа извешћа код долепотписаног.

1—3 **Љубиша** у Ново Пазово.

Реелно и најјефтиније набавно врело

НАМЕШТАЈА

у свакој врсти и у сваком слогу код

ТЕОДОРА ДИМОВИЋА

I. Wipplingerstrasse Nr. 27.

БЕЧ. 5—

ПАЈА АРСЕНИЋ,

У ИЛОКУ

препоручује своје добро снабдевене подруме са **сваковрсним црним, белим и шилер** (столним и дезертним) вином, **правом сремском шљивовицом и коњаком**, како у буradима, тако и у бутелама, **комовицом** ракијом, и **правим винским сирћетом.**

Уједно препоручујем свима и свакоме мој већ одавна на гласу **бермет**, са грожђем по **ф. 16.**— а чисто оточен по **ф. 30.**— 100 литара.

Ценовнике шаљем на захтевање свакоме **бадава и франко.** 7 10

КОСТА СТОЈАНОВИЋ

ГРАЂЕВИНСКИ БРАВАР У НОВОМ САДУ,

у лебарској улици, у кући г. Живка Ђурића поред срп. нар. позоришта

препоручује своје сложиште свију врста

ОГЊИШТА ШТЕДЊАКА („ШПОРХЕРТА“)

И ФУРУНА ЗА КОТЛОВЕ

ПОД ГАРАНЦИЈОМ

као и нову повлашћену врсту

СТОЛНИХ ОГЊИШТА ОД ПЛЕХА И КАЉЕВИМА ОБЛОЖЕНИХ

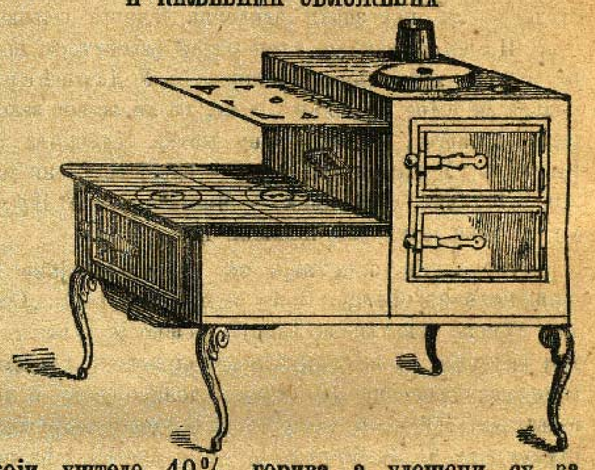

који уштеде 40% горива а удешени су за угљен-брикет. — Прима и извршује сваки **брраварски посао** на **грађевини, ограде порте, гробова** по **најновијем укусу а најјефтинијој цени**, исто тако и све **оправке са најсолиднијом израдом**. Има и два црквена чирака на три крака лепо израђена, 5 шуха висине, готови. 8-16

ГОСТИОНИЧКА ОБЈАВА.

Од 1-ог новембра о. г. узима под закуп „ХОТЕЛ АНКЕР“ у ТИТЕЛУ доленодписани, који га је пре један читав низ година на подпуно задовољство поштоване путујуће публике држао.

Као гостионичар биће ми моја најтоплија жеља, да поштоване госте најбоље послужим, и да са добрим и јефтиним јелима располажем. И у будуће учинићу све могуће, како би свој добар глас одржати и поштовану публику у сваком погледу задовољити могао.

Са особитим високопоштовањем

КАРЛ ГРЕЦБАХ,
закупник хотела.

3—3

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Лаза Нанчић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.